

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Spontanea. Caput IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

CAPUT IV.

De illo verbo Descriptionis.

Spontanea.

1. Hoc etiam est commune omnibus contractibus. Quoniam vero id potest deficere in casu nostro, quando Promissio extorquetur metu, dolo, vel ignorantia, seu errore, & car. ideo hæc sunt breviter percurrenda.

Promissio Violenta, Meticulosa, Fraudulenta.

2. Promissio igitur per vim, vel per metum, vel ex fraude extorta, nulla est. Unde tu sic, animo repugnante, promittens, non obligaris facere, vel dare, quod promittis, nec Promissarius exigendi Jus ullum acquirit. Ratio autem est, quia tibi sic promittenti injuria fit, unde Jus ullum, orti non potest in alio.

3. Si metus fuit levis, idem aliqui affirmant, aliqui vero negant. Cum his posterioribus ego sentio, quia, dum metus est levis, in facile a te vinci potest (secus levis non esset) si non vincis, tibi imputatur, non alteri, metum inferenti. Dixi tamen alibi sententiam affirmantem esse probabilem. *g l. 1. in Dec. c. 2. §.*

4. Hinc sequitur, promissionem factam Parenti à Filio, Viro ab Uxore, Principi à Vassallo, Latroni à Viatore, propter metum gravem ibidem à nobis explicatum, sine quo facta non fuisset promissio, non inducere obligationem.

5. Quid, si Promissioni huic addatur Juramentum?

Respondeo, quando, quod promittitur, potest sine peccato adimpleri, inducit obligationem, non ex vi promissionis, quam nullam esse jam vidimus, sed ex vi Reverentiæ Deo debitæ ex virtute Religionis, De qua fuse diximus alibi *h l. 3. in Dec. c. 3. §. 5. n. 6.*

Promissio ex errore.

6. Error dupliciter potest in re nostra intervenire. Primo, in ipsa promissione. Secundo, in re promissa.

Quoad

mo sibi ipsi. Hanc sententiam, ut communem sequitur Molina, & alique, quos adi, ut aliquas objectiones solutas ibidem legas. Illud autem hic notant Doctores iidem, in homine sanæ mentis, quando aliquid promittit ex calore, sive iracundiæ, sive affectionis, sive similis passionis raro non adesse plenam deliberationem, quia rarissime tanta esse soleat mentis perturbatio, ut non sufficienter voluta sint, quæ tunc fiunt; secus homicidia, furta, fornicationes nimis facile (cum soleant in fervore passionis fieri) à peccato mortali excusarentur.

Promissio dubie libera.

7. Sed quid, si ve. e. omnibus expensis, dubitetur, an adfuerit plena deliberatio, quod quidem aliquando posset evenire in promittente, qui sit mentis sanæ, sæpius autem in amente habente lucida intervalla vel in amente circa aliquam materiam, non vero circa omnem, & in puero existenti intra confinia temporis acquirendi perfectum usum rationis, &c.

Respondeo. Si certus es, quod promiseris, sed dubitas, an perfectè deliberatè promiseris, Sanchez b te obligat ad exequendum, quod promissisti, & idem esse, ait, si sic vovisti. Ratio est, inquit, quia possidet tunc promissio, ore promiseris, sive sis dubius, si tamen dubitas, an perfectè deliberatè promiseris, puta, an promiseris, dum es extra perfectam deliberationem, te probabiliter non obligat. Castrop. ftopal. c Ratio est, quia, si dubitatur de perfecta deliberatione, non est certum, adesse promissionem, de cujus essentia est, esse à plena rationis advertentia. Quare tunc prava lebit tua libertas, quæ certa est. Hanc ego sententiam alibi d securus sum, ubi dixi e etiam, quid sentiendum de Professione Religiosa. De Matrimonio autem dixi in Tractatu f de eodem.

**

Tamburinus de Sacramentis.

Quoad prius, si quis promittat nesciens, quid sit promissio, vel nesciens, in promissione adesse obligationem exhibendi rem promissam, ad nihil obligatur, quia, propter dictam ignorantiam, non potest quis habere voluntatem fidem dandi, seque obligandi; Voluntas enim non fertur in incognitum.

7. Quod si promittens intendat facere, quod alii faciunt; sanè obligabitur, quia jam alii obligantur, unde sic ipse tacite obligationi consentit. Lege Bonacinam & alios citantem.

*a Bonac. d.
3. de contr.
q. 12. pu. 1.
n. 9.*

8. Quoad posterius, id est, quando error contingit in re promissa, sic distingue. Si quis erret Primo, circa substantiam rei promissæ, seu (quod in idem recidit) circa qualitatem tantum momenti, ut redundant in ipsam rem promissam, vel Secundo, circa finem, seu causam principalem promissionis, quam appellare solemus motivam, ad nihil teneretur. Exemplum prioris: Promisi dare tibi hæc laminam auream, quam deinde invenio, esse auream. Promisi dare hoc mancipium, quod deinde invenio habere conditionem quandam magni momenti v. gr. esse meum consanguineum. Promisi dare equum hunc, quem deinde invenio, non esse meum. Exemplum posterioris. Promisi tibi centum, quia puto, te esse pauperem, unde tota causa promittendi fuit paupertas, tu vero es dives. Promitto commodare tibi equum, quia puto, te iturum ad venandum, unde tota causa promissionis fuit tua venatio, tu vero Domi sedes. Promitto mea holoserica aulæa, quia puto, te festum talis Sancti in Ecclesia celebraturum, unde tota causa, ut suppono, fuit pietas in illum Sanctum, tu vero vis ad Nuptias celebrandas illis uti. Dico, in his casibus non adesse obligationem servandi, quod promissum fuit. Ratio, quando intervenit error in substantia, est, quia non potest esse actus voluntatis me obligans, nisi circa rem, quam cognosco; voluntas enim est potentia cæca indigens ad suum actum eliciendum manu ductione Intellectus cognoscentis. Si ergo substantiam rei promissæ non cognosco, ad illam tibi donandam, me obligare non potero. Ratio, quando intervenit error circa causam motivam, est, quia Promissor non intendit se obligare, nisi ex causa, qua ipse efficaciter moveatur: hæc ergo totaliter cessante, cessat effectus, qui totus pendet ab illa causa.

9. Si autem error fuit, Primo, in qualitate rei promissæ, quæ qualitas non sit tanta, ut error circa ipsam redundet in ipsam substantiam; vel, Secundo, fuit in causa minus principali, quam impulsivam solemus appellare, quæ scilicet non est tanti momenti apud promittentem, ut error circa ipsam faciat notabilem mutationem in ejus voluntate, valida erit, & obligans promissio.

Exemplum prioris: Promitto tibi hanc laminam, quam puto esse aurum commune, deinde invenio, illud esse aliquantulum majoris perfectionis. Promitto tibi hunc equum, quem puto esse octo v. gr. annorum, deinde invenio esse annorum septem, vel novem, &c. Exemplum posterioris. Promitto tibi centum, quia puto, te esse pauperem, deinde invenio, te esse aliquanto minus pauperem, quam ego credideram. Promitto tibi equum, quia puto, te iturum ad tuum prædium, deinde invenio, te iturum ad prædium tui amici æquè, vel plusculum distans a tuo, &c. Dico, in his, & similibus casibus te obligari ad servandum, quod promissisti. Ratio est, quia error non est tantus, ut voluntas non fuerit mota ad promittendum, licet aliquanto difficilius, &c.

10. Scio, esse sæpissimè arduum, cognoscere, quando tantus est error, ut faciat, vel non faciat ejusmodi effectus. Verum id ego distinctè expli cui satis alibi. *b*

11. Denique non est hic prætermittendum notabile discrimen inter dolum, & errorem. Nam, si error fuit in qualitate non redundante in substantiam, vel causam finalem, valida est promissio, ut dictum est. Verum id non est in dolo, nam si dolus, sive à Promissario proveniens, sive à quocunque tertio fuit in sola qualitate, quamvis non redundante, nec in substantiam, nec in finem, promissio semper erit invalida, & nihil obligans, ut rectè notat Turtianus. Ratio esse debet, quia in casu ejusmodi doli, Promissarius acquirere Jus expectandi promissum ex injuria, quæ promittenti fit per dolum, quod esse non posse, diximus numero secundo, quæ certè injuria non est in errore.